

Maakuntaudistus sekä laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä

Kuulemistilaisuus 24.8.2017

#maantielaki

Kuulemistilaisuus maantielain muutoksista

Tilaisuuden avaus

- yksikön johtaja, liikenneneuvos Ari-Pekka Manninen

Maakuntaudistus ja liikenne

- lainsäädäntöjohtaja Silja Ruokola

Maantielain muutosehdotusten esittely

Tienpidon järjestämismalli

- ylitarkastaja Eeva Ovaska

Tienpitoa koskevia sisällöllisiä muutosehdotuksia ja liikennejärjestelmäsuunnittelu

- liikenneneuvos Mervi Karhula

Keskustelu

Tilaisuuden päätös

Maakuntauudistus ja liikenne

Maakuntaudistus

- **Maakunnat aloittavat toimintansa 1.1.2020**
 - Hallituksen päätös 5.7.2017
 - Myös maantielain voimaantulon aikataulu sopeutetaan muuttuneeseen aikatauluun
- samalla lakkaavat nykyiset ELY-keskukset, aluehallintovirastot AVI:t ja maakuntien liitot.
- ELY-keskuksissa L-vastuualueilla hoidetut tehtävät siirtyvät pääsääntöisesti hoidettaviksi maakunnissa.
- Poikkeuksena ovat:
 - **valtakunnalliset tehtävät**, jotka siirtyvät L-vastuualueelta Liikennevirastoon
 - **liikenteen elinkeinoluvat** (taksilupa, henkilöliikennelupa ja tavaraliikennelupa), jotka siirtyvät liikennepalvelulain mukaisesti Trafiin.
 - Lakiluonnoksessa siirrot nykytilan mukaisesti - tehtävien sijoittumista tarkastellaan LVM:n hallinnonalan virastouudistuksen yhteydessä

Alue-
kehittäminen
ja kasvu-
palvelut

Sosiaali-
ja terveyden-
huolto

Ympäristö-
terveyden-
huolto

Pelastus-
toimi

Maakunnan keskeiset tehtävät

Alueiden
käyttö ja
ympäristö-
tehtävät

Liikenne-
tehtävät

Maaseudun
kehittäminen
ja lomituss-
palvelut

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

7.4.2017

4

Maakuntauudistus ja liikennetehtävät 1/2

- **Maakunnille siirtyvät tehtäväkokonaisuudet (maakuntalaki 6 §)**

1 mom: Maakunta hoitaa sille lailla säädettyjä tehtäviä seuraavilla tehtäväaloilla:

14) liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö ja toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun;

= liikennejärjestelmäsuunnittelu ja tienpito

15) yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustustehtävät

2 mom: Maakunta voi lisäksi hoitaa (edellyttää maakuntastrategian kirjausta)

1) Liikennepalveluiden maakunnallista kehittämistä ja järjestämistä sekä julkisen henkilöliikenteen suunnittelua ja järjestämistä samoin kuin sitä koskevia valtionavustustehtäviä, lukuun ottamatta laissa liikenteen palveluista mainittujen kunnallisten ja seudullisten viranomaisten toimialaa sekä raideliikennettä

2) Saaristoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä

Maakuntauudistus ja liikennetehtävät 2/2

- Maakuntiin siirtyy yhteensä n. 325 htv
- Liikennevirastoon siirtyy n. 88 htv.
- **Rahoitus:**
 - Yleiskatteellisena: joukkoliikennepalveluiden ostot ja kehittäminen (ELY-osuus), valtionavustukset yksityisteille
 - Erillisrahoituksena: tienpidon rahoitus, saaristoliikenteen rahoitus,
 - valtion avustukset liikkumisen ohjaukseen ja eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon: rahoitusmuoto on vielä käsittelyssä
- **Muutokset toteutetaan erillislaeilla/ niiden muutoksilla**

Lakiehdotuksen tavoitteet

- Maakuntauudistuksen täytäntöön paneminen: tehtävänsiirrot ja muut tarpeelliset muutokset
- Säilyttää valtiolla tieverkon omistajuus sekä tienpitäjän vastuu maantieverkosta, valtion erillisrahoitus sekä maakuntien ohjaus tienpidossa
- Varmistaa valtakunnallinen yhtenäisyys sekä riittävä palvelutaso joka puolella maata (ennakoitavuus, matkojen ja kuljetusten palvelutaso, tienkäyttäjien odotukset)
- Turvata nykyisten keskittämisten kautta saavutetut hyödyt sekä varmistaa asiantuntijuuden säilyminen
- Varmistaa alueellisen liikennejärjestelmäsunnittelun jatkuvuus ja linkitys valtakunnalliseen suunnitteluun (taustalla liikennepolitiikan tavoitteiden saavuttaminen)

Keskeiset muutosehdotukset lyhyesti

- Tienpito- ja liikennejärjestelmätehtävien siirrot ELY-keskuksista maakunnille ja Liikennevirastoon
- Valtion ja maakunnan välinen suhde ja tehtävien jako
 - Maakuntalain mukainen tehtävänjako
 - Maakunnat sopivat tienpidon hoitamisesta yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpidon yhteistyöalueella
- Säännökset liikennejärjestelmäsuunnittelusta
 - Koskee kaikkia liikennemuotoja
- Maanteiden palvelutasosääntelyn täydennys
- Lain uusi nimi: *laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä*

Tienpidon järjestäminen

1. Toimijoiden roolit ja siirtyvät tehtävät
2. Tienpidon yhteistyöalueista sopiminen
3. Rahoitus
4. Tienpidon ohjaus
5. Tienpidon ja liikenteen suunnitelma
6. Tienpidon sopimus

1. Toimijoiden roolit ja siirtyvät tehtävät 1/3

Jokaisen 18 maakunnan tehtävät

- Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun johtaminen ja kytkeminen maakunnan muuhun suunnitteluun
- Vastaaminen eri toimijatahojen yhteistyöstä liikenneturvallisuustyössä
- Toimivaltainen viranomaisen maakunnan joukkoliikenteen suunnittelussa ja järjestämisessä
- Tienpidon yhteistyöalueesta sopiminen muiden maakuntien kanssa
- Maakunnalle valmistellun tienpidon ja liikenteen suunnitelman sekä Liikenneviraston kanssa tehtävän tienpidon sopimuksen hyväksyminen
 - Kukin maakunta sopii tiehankkeidensuunnittelukohteista osana tienpidon sopimusta
- Yksityisteiden valtionavustuksista päättäminen, liikkumisen ohjauksen edistäminen ja saaristoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen (tietyt maakunnat)
- Tietojen tuottaminen liikennejärjestelmästä
- Tehtäväkokonaisuutta hoitaisi maakunnan liikenneviranomaisen

1. Toimijoiden roolit ja siirtyvät tehtävät 2/3

Tienpidon yhteistyöalueiden tehtävät

- Tienpidon ja rahoituksen suunnittelu
 - Tienpidon ja liikenteen suunnitelman ja tienpidon sopimuksen valmistelu
 - Maanteiden hankesuunnittelu
 - Maanteiden suunnittelun, kunnossapidon ja rakentamisen hankinnat
 - Tietojen tuottaminen maantieverkosta
- = Tienpidon tilaajatehtävien järjestämisestä

1. Toimijoiden roolit ja siirtyvät tehtävät 3/3

Liikennevirastoon siirtyvät tehtävät

- Liikennevirasto on tienpitäjä
- Liikennevirasto vastaisi jatkossa valtiolle maantieverkon omistajuudesta johtuvista tehtävistä sekä tienpidon valtakunnallisista tehtävistä
 - Liikennevirastossa nykyisin hoidettavat liikenteenohjaustoiminnot yhtiöitetään valtion osakeyhtiöksi 1.1.2019 alkaen
- Liikennevirastoon ELYiltä siirtyvät (keskitettyinä hoidetut) valtakunnalliset tehtävät
 - tienpidon lupatehtävät
 - asiakaspalvelutoiminto
 - tienvarsitelematiikka
 - vahingonkorvaukset ja ajoneuvojen siirrot
 - museo- ja perinnetoiminta
 - maantielauttaliikenteen järjestäminen
 - hoidon alueurakoiden kilpailutuksen ohjaus ja tuki
 - tie- ja ratamaanhankinta ja kiinteistöjen hallinta

2. Tienpidon yhteistyöalueista sopiminen

- Maakuntien tulisi sopia tienpidon tehtävien hoitamisesta yhteistoiminnassa **enintään yhdeksällä tienpidon yhteistyöalueella**(15 i §)
 - Jokin maakuntalain mukainen yhteistoiminnan muoto: yhteinen toimielin/ yhteinen virka/ sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta
- Yhteistyösopimuksella olisi varmistettava:
 - Tienpidon kustannustehokkuus, yhtenäisyys, asiantuntevuus ja pitkäjänteisyys
 - Lain mukaisen palvelutason toteutuminen, työssäkäyntialueiden asiakastarpeiden huomioiminen
 - Tarkoituksenmukaisten tienpidon yhteistyöalueiden muodostuminen
- LVM:llä ja tienpitäjällä lausunto-oikeus ja oikeus puuttua tarvittaessa (neuvottelumenettely)
- Mikäli yhteistyöneuvotteluissa ei päästäisi yhteisymmärrykseen, valtioneuvosto tekisi LVM:n esittelystä päätöksen alueellisen tienpidon tehtävien hoitamisesta maakuntien yhteistoiminnassa (15 j §)

3. Rahoitus

- Valtio vastaa tienpidosta ja sen kustannuksista Liikenneviraston toimiessa asiassa vastuuviranomaisena
- Maakuntien järjestämisvastuulla oleva **tienpidon rahoitus eriteltäisiin** maakunnittain tieverkon ja liikenteen ominaisuuksiin ja muihin olosuhteisiin perustuen niin, että varmistetaan maantieverkon ja sen kunnan yhtenäisyys (15 k §)
- Liikennevirasto kohdentaisi rahoituksen 18 maakunnalle ja tekisi **rahoitusvaraukset tienpidon yhteistyöalueen käyttöön tienpidon sopimuksen** perusteella
 - Vaikka tienpitoa hoidettaisiin ylimaakunnallisessa yhteistyössä enintään yhdeksällä tienpidon yhteistyöalueella, jaettaisiin rahoitus laskennallisesti 18 maakunnalle
- Liikennevirasto **varaisi osan perusväylänpidon** tienpidon talousarviomäärärahasta kohdistettavaksi tienpidon valtakunnallisiin tehtäviin, teemaohjelmiin ja äkillisiin tai ennakoimattomiin korjaustarpeisiin

4. Tienpidon ohjaus

• 1. Tienpidon sopimus

- Merkittävä ohjausvaikutus tienpidon järjestämiseen maakunnissa
- Määritellään maanteitä koskevia kunto- ja muita tavoitteita sekä sovitaan käytettävissä olevasta rahoituksesta

• 2. Informaatio-ohjaus

- Ei juridisesti sitovaa, mutta voidaan tukea maakuntia niiden tehtävien hoitamisessa sekä edistää yhtenäisten toimintatapojen kehittymistä ja käyttöä
- Mm. vertais- ja arviointitietoa, suosituksia ja suositusluonteisia ohjeita ja oppaita, tiedotteita, verkostoyhteistyötä ja vuorovaikutusta, toiminta- ja palvelumalleja, parhaita käytäntöjä, strategioita ja kehittämisohjelmia, koulutuksen, neuvottelupäivien ja muiden tilaisuuksien järjestämistä sekä tutkimus- ja kehittämishankkeita

• 3. Liikennevirastolle tienpitäjänä määräyksenantovaltuus

- Tienpitoon liittyviä teknisiä ja laadullisia määräyksiä, jotka koskevat tien rakennetta ja liikenneteknisiä ratkaisuja, rakentamista, kunnossapitoa sekä tienpidon hankinnassa sovellettavia menettelyitä

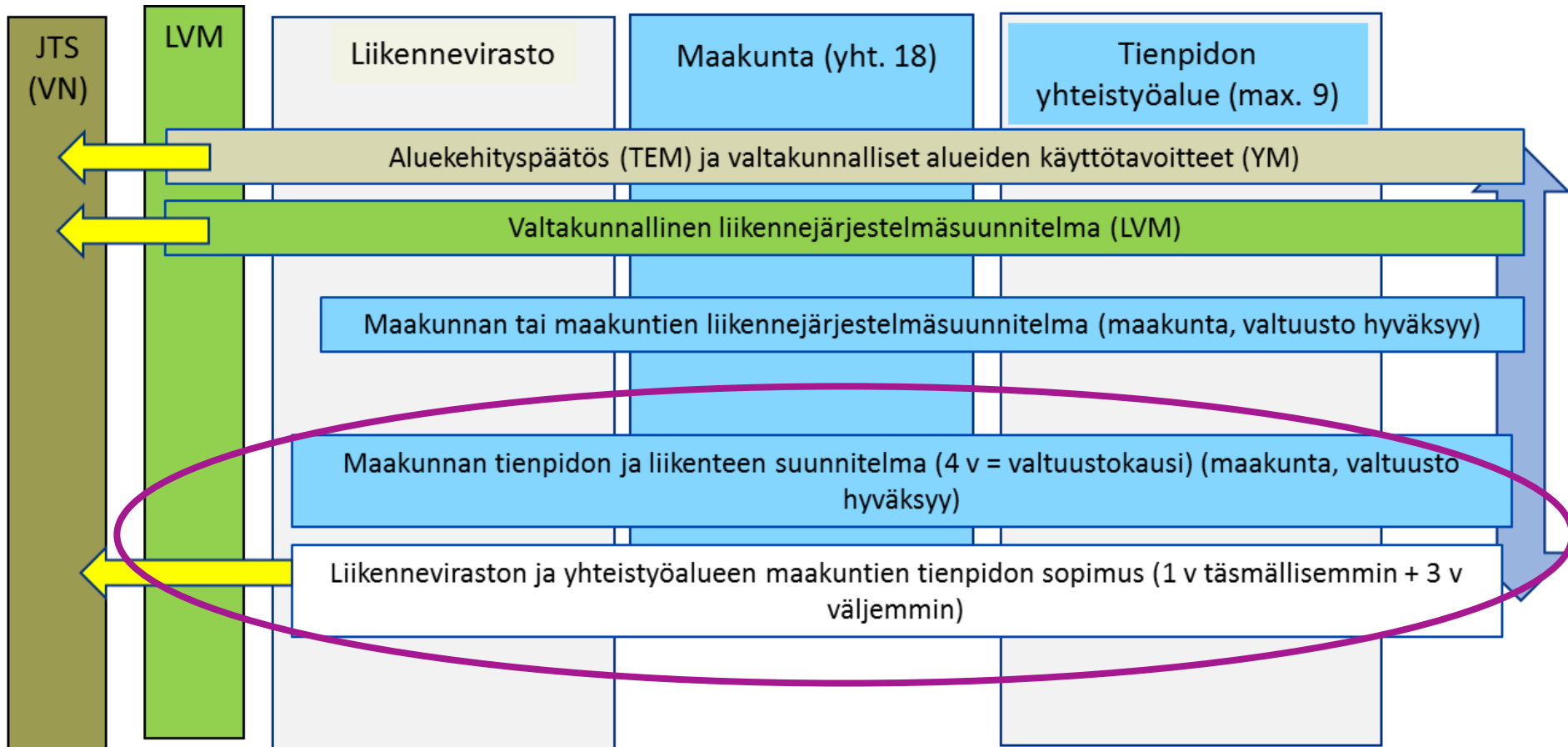
5. Tienpidon ja liikenteen suunnitelma

- Jokaiselle 18 maakunnalle, nelivuotinen, laadittaisiin valtuustokauden alussa ja päivitetäisiin tarpeen mukaan vuosittain
- Sisältö: asiakastarpeet, teiden kunnossapito (hoito, siltojen ja päällysteiden korjaaminen) ja suunnittelu, alueelliset investoinnit ja niiden rahoitus, muut maakunnan tienpitoon liittyvät kysymykset
- Maakunnat voivat halutessaan sisällyttää suunnitelmaan myös muita maakunnan liikenneviranomaisen vastuulla olevia liikennetehtäviä koskevia asioita
- Valmistelu yhteistyöalueella, hyväksyntä siinä maakunnassa, jota suunnitelma koskee
- Luonnos tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta valmistellaan touko-syyskuussa ennen tienpidon sopimusta koskevien neuvotteluiden käymistä. Suunnitelma keskeinen asiakirja tienpidon sopimuksen valmistelussa
- Kytkentä maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitteluun
- (15 m §)

6. Tienpidon sopimus

- Tienpitäjä ja tienpidon yhteistyöalue valmistelevat tienpidon järjestämiseksi nelivuotisen tienpidon sopimuksen
- Sovittava:
 - Tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta rahoituksesta ja sen suuntaamisesta
 - Tienpitoa ja taloutta koskevista tavoitteista ja toimintatavoista sekä raportoinnista
 - Tarpeellisista vastuu- ja vahingonkorvauskysymyksistä
- Tienpidon yhteistyöalueen ja tienpitäjän välillä tehtäisiin vain yksi sopimus, joka kaikkien sopimusosapuolten (ml. kaikkien yhteistyöalueeseen kuuluvien maakuntien) olisi hyväksyttävä. Sopimus voi sisältää jokaista yhteistyöalueen maakuntaa koskevan erillisen osan
- Maakuntien tienpidon ja liikenteen suunnitelmat toimivat neuvotteluiden lähtökohtana. Sopimusneuvottelut syksyisin
- Sopimus olisi vahvemmin sitova ensimmäisen sopimusvuoden osalta, vuosittaisissa neuvotteluissa päivitetäisiin edellisen vuoden sopimusta
- (15 n - p §)

Liikennettä koskevat suunnitelmat ja sopimukset

Tienpitoa koskevia sisällöllisiä muutosehdotuksia

1. Tienpidon yleiset tavoitteet
2. Maanteiden palvelutaso
3. Maantien kunnossapito
4. Maantien suunnittelu

1. Tienpidon yleiset tavoitteet

- Maanteiden kehittämisessä ja kunnossapidossa tavoitteena (13 §):
 - Valtakunnallinen yhtenäisyys, tasapuolisuus eri alueilla
 - Palvelutason nykytila turvaaminen ja sen ennakoitavuus
 - Asiakastarpeiden ja tien liikenteellisen merkityksen huomiointi
 - Tehokkaan yhdyskuntasuunnittelun ja VAT:ien edistäminen
 - Liikenteen automaation ja uusien palvelujen kehityksen tukeminen
 - Turvallinen ja ympäristön huomioiva liikenneympäristö
 - Omaisuuden elinkaari tehokas hallinta

2. Maanteiden luokittelu ja palvelutaso 1/2

- Säilytettäisiin pääosin nyt voimassa olevan lain mukainen luokittelu (4 §)
- Uutta luokittelussa olisi, että valta- ja kantatiet lukeutuisivat **pääteihin** ja seutu- ja yhdystiet **muihin maanteihin**
- Sädettäisiin **valtakunnallisesti merkittävän runkoverkon** määrittämisestä, josta LVM päättäisi
- Määriteltäisiin palvelutasotavoitteet (13 a §)
 - valtakunnallisesti merkittävälle runko-verkolle
 - runkoverkkoon kuulumattomille pääteille
 - muille maanteille

2. Maanteiden luokittelu ja palvelutaso 2/2

- Valtakunnallisesti merkittävällä runkoverkolla pyritäisiin turvaamaan yhtenäinen ja korkea palvelutaso erityisesti pitkämatkaiselle liikenteelle.
 - Runkoverkolla huomiota tulisi kiinnittää erityisesti tasaiseen matkanopeuteen, matka-aikojen hyvään ennakoitavuuteen, ajantasaisiin liikennetietoihin ja liikenneturvallisuuteen.
- Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla pääteillä ja muilla maanteillä palvelutasossa korostettaisiin väyliin kohdistuvien asiakastarpeiden ja liikenteellisen merkityksen huomioimista.

3. Maantien kunnossapito

- Maantie on pidettävä tarvetta ja väylän liikenteellistä merkitystä vastaavassa kunnossa
- Kunnossapidon taso määräytyy palvelutasomäärittelyn (13 a §) perusteella, lisäksi huomioitava:
 - liikkumisympäristö, alueelliset tarpeet sekä keliolosuhteet
 - Liikenteen toimivuus ja liikenneturvallisuus
 - Elinkaarivaikutukset ja kustannustehokkuus
 - Ympäristönäkökohdat
- Kunnossapidon luokituksesta sovittaisiin tienpidon sopimuksissa
 - maakuntien esityksestä käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa
- Yksityistieliittyneiden rumpujen kunnossapito esitetään siirrettäväksi maantien kunnossapitäjälle (38 §)

4. Maantien suunnittelu

- Tiehankkeiden suunnittelukohteista sovittaisiin osana tienpidon sopimusta
 - Lähtökohtana maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma ja tienpidon ja liikenteen suunnitelma
- Tienpidon yhteistyöalue vastaisi yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisesta
 - Tienpitäjä voisi **erityisestä syytä** ottaa vastattavakseen hanketta koskevan yleis- tai tiesuunnitelman laatimisen.
- Uutena säädettäisiin maakuntien investointien ohjaamisen kannalta välttämättömistä **hankearvioinnista** sekä yleis- ja tiesuunnittelua koskevista **suunnitteluperusteista**
- Liikennevirastolla olisi toimivalta päättää yleis- ja tiesuunnitelmien hyväksymisestä kuten nykyisin
 - Jatkossa Liikenneviraston toimivalta koskisi myös maanteiden lakkauttamista LVM:n sijaan

Liikennejärjestelmäsuunnittelu

1. Tavoitteet
2. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma
3. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma

1. Tavoitteet

- Lakiin lisättäisiin liikennejärjestelmää käsittelevä 1a luku
 - Koskisi kaikkia liikennemuotoja
 - Ei koskisi kunnissa ja kaupunkiseuduilla tehtävää liikennejärjestelmäsuunnittelua
- Tavoitteena edistää pitkäjänteistä liikennejärjestelmäsuunnittelua
 - Valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden yhteensovittaminen
 - Liikenteen päästöjen vähentämistavoitteiden toteuttaminen
 - Edellytykset toimivalle liikennejärjestelmälle ja sen kehittämiselle
 - Edellytykset toimiville ja turvallisille matka- ja kuljetusketjuille kustannustehokkaasti
 - Tiedon ja digitalisaation hyödyntäminen
- Nykyisiä hyviä käytäntöjä viedään osaksi maakunnan tulevaa suunnittelujärjestelmää
- Uutena asiana säädettäisiin valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta

2. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma

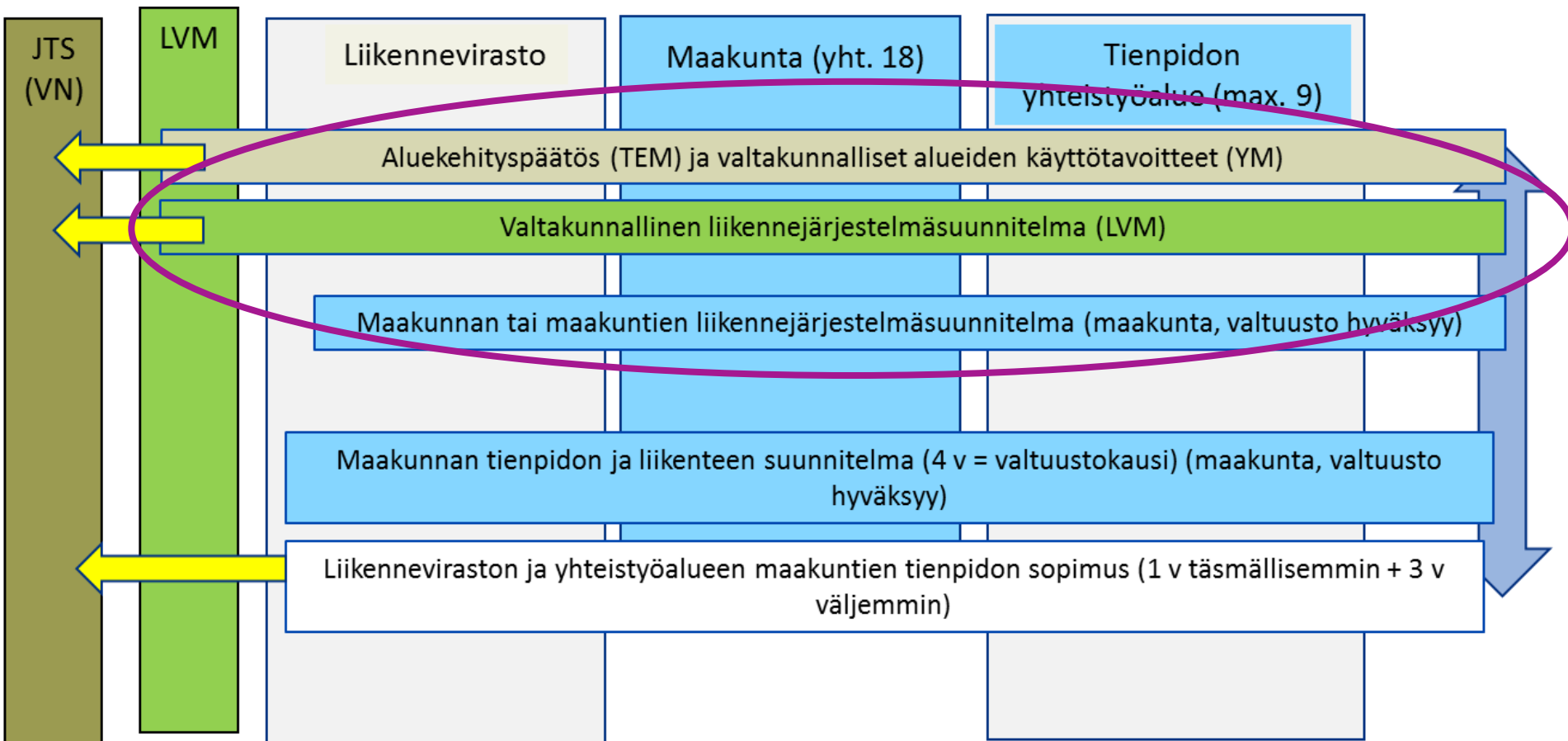
- Määrittäisi strategisia pitkän tähtäimen tavoitteita sekä rahoituksen tasoa ja malleja
- Tarjoaisi pitkäjänteisen valtakunnallisen tahtotilan liikennejärjestelmästä ja sen kehittämisestä avoimesti
 - maakuntien, elinkeinoelämän ja kansalaisten käyttöön
- Edistäisi yhtenäisen palvelutason turvaamista liikennejärjestelmän käyttäjille koko maassa
- Valtioneuvoston päätös
 - Laadittaisiin 10-12 vuodeksi
 - Koskisi liikenneverkkojen kehittämistä ja kunnossapitoa
 - LVM vastaisi valmistelusta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, Liikennevirastolla tärkeä rooli

➤ Kytkenät ALKE- ja VAT-päätöksiin

3. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma

- Koskee kaikkia liikennemuotoja
 - Maakunta vastaisi suunnitteluprosessin käynnistämisestä, suunnitelman laatimisesta ja siihen liittyvästä yhteistyöstä
 - Yhteensovittaminen maakunnan muun suunnittelun sekä valtakunnallisen ja kunnallisen suunnittelun kanssa
 - Maakunta vastaisi erityisesti maakunnan liikennetehtäviä ja tieliikennettä koskevien osuuksien valmistelusta
 - Erityisesti maakunnat vastaisivat tieliikenteen kokonaisuudesta
 - Liikennevirasto osallistuisi aktiivisesti maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun valmisteluun valtakunnallisen liikennejärjestelmän näkökulmasta ja ratojen ja vesiväylien osalta
 - Monivuotinen, valtuustokausien yli menevä suunnitelma, joka voitaisiin laatia myös ylimaakunnallisena
- Kytkenät maakunnan, Liikenneviraston ja kuntien muuhun suunnitteluun
 - Lähtökohtana tienpidon ja liikenteen suunnitelmien valmistelussa

Liikennettä koskevat suunnitelmat ja sopimukset

Lausuntokierros

Lausunnoissa pyydetään erityisesti

- Kiinnittämään huomiota tienpidon järjestämisen ja ohjauksen toteutustapaan
- Arvioimaan esitettyä valtakunnallista ja maakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelukokonaisuutta
- Arvioimaan maakuntien ja valtion välistä yhteistyötä
- Tarkastelemaan eri toimijoiden roolia edellä mainituissa kokonaisuuksissa

Lausuntoja voi antaa 4.9.2017 asti

Lausuntopyyntö ja HE-luonnos
lausuntopalvelu.fi –sivulla

Tilaisuuden tallenne nähtävillä LVM:n
youtube-kanavalla

LVM LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Suomi
Finland
100

LVM
1892-2017